

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

# **СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 22 квітня 2026 року*

**Том 1**

Одеса  
2026

УДК 34:004:316.4(477)  
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.  
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

*Матеріали видано в авторській редакції.*

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026  
© Автори статей, 2026

*Бевзюк Ангеліна Костянтинівна*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ. . . . . 66

*Піть Ігор Юрійович*

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА СКОЄННЯ  
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД . . . . . 68

*Данілов Олександр Дмитрович*

ПРАВОВИЙ СТАТУС КЕРІВНИКА АПАРАТУ СУДУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО СУБ'ЄКТА  
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ. . . . . 72

*Зільберт Валентина Сергіївна*

МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД  
ТА АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ . . . . . 75

*Костюк Михайло Анатолійович*

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ЗМІСТУ ГАРАНТІЙ ДЕРЖАВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ  
СУДОВИХ РІШЕНЬ. . . . . 77

*Малюта Владислав Васильович*

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ  
ПРОЦЕДУРУ» ТА ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН» ПРИ РОЗГЛЯДІ  
СКАРГ . . . . . 80

*Негара Олена Віталіївна*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ НАДАВАЧІВ ПУБЛІЧНИХ  
ПОСЛУГ . . . . . 82

## **СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНА ГРАНІ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ**

*Завальнюк Володимир Васильович*

НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ ПРАВОВІ ВИКЛИКИ . . . . . 86

*Мельничук Ольга Степанівна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВИХ ДОКТРИН У КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ  
СИСТЕМИ УКРАЇНИ З ACQUIS EC . . . . . 89

*Кравченко Сергій Петрович*

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ДОКТРИНИ ПРАВА . . . . . 93

*Чувакова Ганна Михайлівна*

АНОМАЛІЇ ГАЛУЗЕВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ . . . . . 96

*Рязанов Михайло Юрійович*

НОРМАТИВНИЙ ФАКТ ЯК ФОРМА АКТУАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ СПАДЩИНИ. . . . . 98

*Антошина Ірина Володимирівна*

ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ПРАВА У ЦИФРОВУ ЕРУ . . . . . 102

*Ковбасюк Степан Валерійович*

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИТЕРІЇ ІЕРАРХІЗАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ. . . . . 105

*Іванчук Віра Євстафіївна*

ЗАВДАННЯ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ  
ПРАВА. . . . . 107

*Грунь Олександр В'ячеславович*

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ВПЛИВУ ІКТ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ . . . . . 110

*Лисак Станіслав-Юрій Юрійович*

РОЗВИТОК АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННИХ  
ТРАНСФОРМАЦІЙ . . . . . 113

## **СЕКЦІЯ 3. ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

*Аніщук Ніна Володимирівна*

ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРИ ЄФИМЕНКО У РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО РУХУ НА ПОЧАТКУ  
XX СТ. . . . . 116

4. Правові основи адміністрування у суді: навчальний посібник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / Л. М. Москвич, Іванцова та ін. Харків: Вид-во «Юрайт», 2018. 254 с.

5. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 06.12.2018 р. по справі № 823/1640/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78387706>

**Ключові слова:** правовий статус, керівник апарату суду, державна служба, апарат суду, повноваження, компетенція, службові обов'язки, гарантії діяльності, юридична відповідальність, незалежність суду, організаційне забезпечення правосуддя.

**Key words:** legal status, head of the court staff, civil service, court apparatus, powers, competence, official duties, guarantees of activity, legal liability, judicial independence, organizational support of justice.

*Зільберт Валентина Сергіївна*

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірантка кафедри адміністративного і фінансового права*

## **МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД ТА АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ**

Сучасна актуальність дослідження інституту матеріальної відповідальності державних службовців значно посилюється в умовах повномасштабної війни та післявоєнного відновлення України. Концентрація значних фінансових ресурсів у сферах оборони, гуманітарної допомоги та відбудови інфраструктури, а також спрощення процедур публічного адміністрування об'єктивно формують нові ризики неефективного використання публічних коштів і зловживань владними повноваженнями. У таких умовах матеріальна відповідальність набуває не лише компенсаторного, але й стратегічного значення як інструмент забезпечення фінансової дисципліни, підзвітності та доброчесності публічної служби. У цьому контексті особливого значення набуває інститут матеріальної відповідальності державних службовців, який виступає не лише засобом відшкодування шкоди, але й важливим інструментом забезпечення доброчесності та ефективності діяльності представників публічної влади. Матеріальна відповідальність державних службовців має комплексний правовий характер і формується на стику адміністративного, трудового та фінансового права [3, с. 42]. Її сутність полягає у відшкодуванні шкоди, завданої державі внаслідок протиправних рішень, дій або бездіяльності службовців при здійсненні владних повноважень. Водночас у сучасному праворозумінні цей інститут набуває ширшого змісту, оскільки виконує превентивну функцію, спрямовану на запобігання порушенням, у тому числі корупційного характеру. Додаткового значення набуває також євроінтеграційний вектор розвитку України, який передбачає імплементацію стандартів належного врядування, підзвітності та антикорупційної політики, закріплених у прак-

тиках Європейського Союзу та міжнародних організацій [4]. У цьому контексті інститут матеріальної відповідальності має бути адаптований до європейських підходів, зокрема в частині забезпечення ефективних механізмів відшкодування шкоди, посилення персональної відповідальності посадових осіб, застосування альтернативних способів врегулювання конфліктів та медіації та запровадження дієвих процедур регресних вимог держави.

Наразі, відповідно до чинного Закону України «Про державну службу» ключовими принципами діяльності державних службовців є законність, професіоналізм, політична неупередженість, доброчесність та відповідальність [1]. Саме через призму цих принципів має оцінюватися питання настання матеріальної відповідальності. Державний службовець, як суб'єкт владних повноважень, несе підвищений рівень відповідальності за прийняті управлінські рішення, оскільки вони безпосередньо впливають на реалізацію публічного інтересу та використання бюджетних ресурсів [2, с. 205].

Також особливу увагу слід приділити визначенню кола суб'єктів матеріальної відповідальності. До них належать не лише державні службовці у вузькому розумінні, але й посадові особи, які здійснюють управлінські функції в системі органів виконавчої влади, беруть участь у прийнятті рішень щодо розпорядження публічними фінансами, державним майном та адміністративними ресурсами. У сучасних умовах розширюється також коло ризиків, пов'язаних із цифровізацією управлінських процесів, делегуванням повноважень та спрощенням процедур, що потребує уточнення підходів до визначення суб'єктного складу відповідальності.

В умовах воєнного стану значення матеріальної відповідальності істотно зростає, оскільки відбувається концентрація значних фінансових і матеріальних ресурсів у сфері оборони, гуманітарної допомоги та відбудови. У цьому контексті матеріальна відповідальність виступає важливим елементом антикорупційної політики, що забезпечує відновлення порушених інтересів держави та формує стримувальний механізм щодо можливих правопорушень. Разом із тим чинне законодавство характеризується певною фрагментарністю у регулюванні питань матеріальної відповідальності державних службовців. Відсутність чіткого системного підходу до визначення підстав, меж та порядку її застосування, а також неузгодженість між нормами різних галузей права ускладнюють ефективну реалізацію цього інституту на практиці. Це обумовлює необхідність його подальшого вдосконалення з урахуванням сучасних викликів, міжнародних стандартів та потреб антикорупційної політики.

Таким чином, матеріальна відповідальність державних службовців у сучасних умовах трансформується у важливий елемент системи публічного адміністрування та антикорупційного врядування. Її ефективне функціонування забезпечує не лише відшкодування шкоди, але й підвищення якості управлінських рішень, зміцнення інституційної спроможності держави та формування довіри до публічної влади. У цьому вимірі вдосконалення механізмів матеріальної від-

повідальності має розглядатися як один із пріоритетних напрямів розвитку сучасної правової держави.

#### ***Список використаних джерел:***

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 02.04.2026).
2. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. Харків : Право, 2020. 624 с.
3. Дерев'янка Б. В. Юридична відповідальність у публічному праві : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 384 с.
4. OECD. Government at a Glance 2023. Paris : OECD Publishing, 2023. 250 p. URL: <https://www.oecd.org/gov/government-at-a-glance> (дата звернення: 02.04.2026).

**Ключові слова:** матеріальна відповідальність державних службовців, публічне адміністрування, відшкодування шкоди, корупційні ризики, воєнний стан, медіація, антикорупційна політика.

**Key words:** material liability of civil servants, public administration, compensation for damages, corruption risks, martial law, mediation, anti-corruption policy.

***Костюк Михайло Анатолійович***

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірант кафедри адміністративного і фінансового права*

### **ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ЗМІСТУ ГАРАНТІЙ ДЕРЖАВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Конституційний обов'язок держави забезпечувати виконання судових рішень, встановлений ч. 2 ст. 129<sup>1</sup> Конституції України [1], передбачає встановлення ефективного законодавчого механізму виконання судових рішень. З урахуванням цього, держава зобов'язана забезпечувати повне та своєчасне виконання судових рішень, що є невід'ємним елементом права на судовий захист та безпосередньо передбачається положеннями ст. 6 та ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2], та підтверджується практикою Європейського Суду з прав людини.

У відповідності до цього, головним чином питання примусового виконання судових рішень врегульовано положеннями Закону України «Про виконавче провадження» [3]. Цей закон є загальним, що визначає порядок примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) незалежно від суб'єктів, які є боржниками. Водночас, особливий статус держави як учасника суспільних відносин зумовив існування численних особливостей притаманних й суб'єктам, які є носіями публічної влади, та суб'єктам, утворених з метою ре-